

ՊԱՅՄԱՆՔ

ՊՈՒԼԱՐԻՍ

Տարեկան . . 12 ձր.
Վեցամսեայ . . 6 "

ԱՐՏԱՍԱՀԱՄԱՆ

Իրիւն թիւ մէկ ծրարով
Տարեկան . . 14 ձր.
Վեցամսեայ . . 7 "

ԱՍԵՐԻԿԱ

Տարեկան 2,60 Տօլար
Վեցամսեայ 1,50 "
Կ Ա Ն Խ Ի Կ

Ծանոցումս տողը
20 սանդիւմ

ՄԱՐԱԿԱՐԱՅԻՆ

ՄԱՐԱԿԱՐԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԳԼ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹ ԼՄԵՆ ԶՈՐԵՔՇԱԲԹԻ ԵՒ ՇԱԲԱԹ

Rer. Pere G. Kalemkarian Michitaris
tengasce No. 4
Vienne

ՀԱՍՏԻ

Rédaction du journal

„Ipravounk“

VARNA (Bulgarie)

Редакция

на вѣстникъ

„Иравункъ“

ВАРНА (България)

Գրութիւնք եւ
չեմ տրոշիր

ԶՐԻ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

ԶԼ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹ

Պաշտօնական ազդերու տողը (25 սան)
10 սանդիւմ:
Անհատական ազդերու տողը (25 սան)
20 սանդիւմ:
Երեւանի քաղաքի համար 20 0/0
գեղջ:
Փոխարեւոր դրամ կամ նամակա-
դրոշմ որիկէ կանխիկ:

ՃԱՆՇ ԵՒ ՍՈՒԼԹԱՆԸ

Պարսից վեհ. Շահը իր վերջին
ճամբորդութեան առաջին օրերուն,
կովկասէ անցած ատեն, տեղւոյն
Հայերէն չափազանց յարգանք և
հիւրասիրութիւն վայելելէ յետոյ,
Բարիզի և Լոնտոնի մէջ ալ հայ
գաղթականութիւններէն ընտրուած
պատգամաւորներու կողմէ երախ-
տագիտական ուղերձներ ընդունեց
և փոխադարձաբար ինքն ալ դէպի
հայ ժողովուրդը տաժած իր ջերմ
համակրանքը յայտնելով, խոստա-
ցու հայոց հանգիստը ու բարե-
կեցութիւնը ապահովել:

Աւելորդ է բացատրել թէ՛ իրան-
եան վեհապետին և հայ ազգին
միջև գոյութիւն ունեցող այս փո-
խադարձ համակրանքը ուրիշ պատ-
ճառներու հետեւեալ չէ, բայց մի-
այն հպատակասէր վեհապետի մը
և դժգոհութեան պատճառ չունե-
ցող հպատակներու միջև շատ բնա-
կան եղած սիրոյ ու հաւատարմա-
կան զգացումներու արտայայտու-
թիւն մը:

Եւտրդի չարագործները շարու-
նակ ոճիր գործելու կիրքէն կու-
րացած չեն կարող ըմբռնել հպա-
տակասէր վեհապետի մը և իր հա-
ւատարմի ժողովուրդին միջև տի-
րող սա ներդաշնակութեան շատ
բնական երեւոյթ մը լինելը, ու ե-
լած են ինքզինքնին անհանգիստ
ընող պատճառներ փնտռել Շահին
և Հայոց բարեկամական յարաբե-
րութեանցը մէջ:

Ի Պոլիս շատ գէշ տպաւորու-
թիւն թողուցեր է Բարիզի և Լոն-
տոնի մէջ հայ պատուիրակներուն

Շահէն սիրալիր կերպով ընդուն-
ուելը. ասոր մէջ թուրքերը անգ-
լիական մատ կը տեսնեն և բար-
կութիւն կը զգան եղբւր: Բայց
փոխանակ խարխափելով երեւակա-
յական պատճառներ փնտռելու, լա-
պիտի ընէին Ս. Վլադիմիր ու իր կա-
ռավարութիւնը եթէ քիչ մը յե-
տադարձ ակնարկ մը նետէին անց-
եալին վրայ. ուր պիտի տեսնէին
թէ Հայերը Օսմանեան գահուն
շատ հաւատարմի հպատակ էին
40-50 տարիներ առաջ և «միլլէթի
սատըզա» կանուանուէին, երբ հա-
յալին մը քաղաքը չէր գտնուած տա-
կաւին ու անոնց տրտունջները լսե-
լի կըլլային. իսկ երբ թուրք կա-
ռավարութիւնը սկսեց իր հայ
հպատակները նեղել, քիւրտերու
և Զէրքէզներու շահատակութիւն-
ները քաջաբերել ի վնաս Հայոց և
ասոնց տրտունջները չլսել, ասոնք
ալ ստիպուեցան օտար պաշտպան-
ներ փնտռել և դաշնագիրներով ի-
րենց իրաւունքը ճանչնել տալ:

Սակայն թուրք համիտական
կառավարութիւնը փոխանակ օթա-
փելու և օտարին միջամտութիւնը
վանելու համար՝ դաշնագիրներու
համեմատ՝ անգէն Հայերը քիւրտե-
րուն և Զէրքէզներուն դէմ պաշտ-
պանելու, ելաւ ընդհակառակը հա-
յերուն դէմ զանոնք զինեց, կատա-
րելագործուած զենքերով Հայտիյէ
զօրագունքի կազմեց և ընդհա-
նուր կոտորածներ սարքեց: Շատ
բնական էր որ Հայերն ալ իրենց
բողոքոյ ձայնը աւելի բարձրացու-
նէին և ըմբոստացումի նշաններ
ցոյց տային: Այս ամենի հետե-
ւանքը երկու կ. զմիւս ալ սուղի
նստաւ. թէեւ թուրք կառավարու-
թիւնը դեռ իր ամբողջ պատիժը
չկրեց, սակայն կը զգայ թէ այդ
իրեն համար անխուսափելի է:

Ահա այս կերպով հարեւանցի
յիտադարձ ակնարկ մը բաւ է բա-
ցատրելու թէ հարստահարուած
ժողովուրդ մը, ճնշուած զապանա-
կի մը նման, կընդվզի իր վեհա-
պետին դէմ. իսկ պաշտպանուած
հասարակութիւն մը հաւատարմու-
թեամբ կը փարի զինք հովանաւո-
րող գահին:

Այս երկու հակոտնեայ զգա-

ցումները միաժամանակ կարտայայ-
տուին Հայ ազգին կողմը դէպի իր
երկու իսլամ վեհապետները. հա-
րստահարիչ Սուլթանին դէմ տըր-
տունջ ու ըմբոստացում, իսկ հպա-
տակասէր Շահին հաւատարմու-
թիւն ու յարգանք:

Ուստի Եւտրդի վագրերը այս
բնական երեւոյթին պատճառները
պէտք չէ դուրսը փնտռեն. բուն
պատճառը, աչք ծածկելու չափ
խոշոր, իրենց դէպի Հայերը ու-
նեցած վերաբերութեանց մէջ
փնտռելու են:

ԳՈՒՐՊԵՑ

ԹՐԻԿԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

(Էսթ-Ուէսթ գործակալութեան թղ-
թակիցներէն մին Կ. Պոլսէն հետեւեալ
տեղեկութիւններ կը հաղորդէ):

Թուրքիոյ վաճառականութեան
1901 թուականի համացուցակը
հետեւեալն է. Արտահանում մէկ
միլիարտ 342,543,955 դրուշի մինչ
նախորդ տարին 1,474,449,738
դրուշ էր, ուրեմն 131,905,783
դրուշ պակաս (1901ին) քան 1900
թուականինը: Ներմուծումը սա-
կայն աւելցեր է. 1901 թուականին
թուրքիա մտեր են 2,662,125,255
դրուշի օտար ապրանք, մինչ նա-
խորդ տարուան էր՝ երկու միլ-
եարտ 343,403,557 դրուշ, այ-
սինքն (1901ին) 318,721,698 դրու-
շի աւելի ապրանք մտեր է թուրք
կայսրութեան մէջ. (*)

Սակայն այս թիւերուն մէջ հաշ-
ուելու չէ ծխախոտի և գինիի ար-
տահանումն ու ներմուծումը: Արդ-
1901 թուականին արտահանուած
է 16,898,915 քիլօկրամ ծխախոտ
և 7,393,360 քիլօկրամ գինի:
Նոյնպէս յիշեալ թուականին թուր-
քիա մտած են 5,909,811 հատ Հա-
վանայի սիկառներ, 4,898 քիլօկրամ
ծխախոտ, 9,633 քիլօկրամ քիւր.

(*) Աւելորդ է ըսել թէ այս թիւերը,
արտածման նուազութիւնը, բարեբե-
րկրի մը մէջ հողագործութեան եւ
արհեստի յետադիմութիւն կը նշանակեն
և տնտեսապէս անկում ցոյց կուտան:
Ծ. Խ.

խոտ, և 1,414,733 քիլօկրամ թէւ.
պէթի, որոնք մաքստան տետրակ-
ներուն մէջ չեն արձանագրուած,
(սքանչելի՛ երկիր... նմանդ չը
կայ, չէ՛ տեսնուած):

Բայ աստի շոգեկառքերու հա-
մար պէտք եղած զանազան նիւ-
թերը, երկրագործական գործիք-
ները, գործարաններու համար
պէտք եղած մեքենաները և գոր-
ծիքները նոյնպէս չեն հաշուուած,
որոնք մաքսային հարկերէ կամ ի-
րաւունքներէ ազատ են թուրքիոյ
մէջ:

Պէտք է աւելցնել նաեւ որ վե-
րոյիշեալ թիւերը չընդունելու է իբր
նոտաւորապէս ստոյգ, որովհետեւ
թուրքիոյ մաքսատներուն մէջ, նե-
րածելի կամ արտահանելի նիւթե-
րու կամ ապրանքներու գնահատու-
թիւնը, առհասարակ, յանձնուած
է անփորձ և նոյնիսկ տգէտ պաշ-
տօնեաներու և գործակատարներու,
որոնք շատ անգամ խիստ նկատե-
լի սխալներ կը գործեն իրենց գա-
տողութեանց և կարգաւորութիւն-
ներուն մէջ:

Վերջացնելէ առաջ յիշենք որ
թուրքիան, արտահանութեան
տեսակետով իր գործերն աւելցու-
ցեր է Միացեալ-Նահագներու (Ա-
մերիկա), Իտալիոյ, Ռուսիոյ,
Յունաստանի, Ռումանիոյ (որու
հետ նոր վաճառականական դա-
շինքներ կուց) և յիւրաքանչեւ հետ,
մէկ խօսքով՝ աւելի իր մօտը գըտ-
նուող երկիրներու հետ, ի բաց առ-
եալ Ամերիկան:

Մելիք Ս. Դաւիթ-Բեկ

ՌՈՒՍ ՄԱՍՈՒԼԸ

Դ.

(Շար. 61 թիւէն եւ վերջ)

Այժմ կը մնայ հակիրճ կերպով մը
մայրաքաղաքի մեծ օրաթերթերը յատ-
կանելու Մոսկուա. երկու հատ կայ.
Մոսկովսկիա Վիկտորիայի ու Ռուսիա
Վիկտորիայի: Բեղրադի երեք հատ,
Նովոյե Վրեմյա, Նովոյի, Բեղերս-
պուսիս Վիկտորիայի:
Ռուսիա Վիկտորիայի շատ տարած-
ուած ազատական թերթ մըն է: Մոս-

կուսակցի համալսարանի ուսուցիչներու մէկ խմբակէն հիմնուած, այս թերթը կանգուն մնաց, փոփոխութեանց, ազդարարութեանց եւ գաղարմանց մէջ տեղ, որոնք այնքան յաճախակի ուս թերթի մը գոյութիւնը կը վտանգեն: Այժմ անոր գոյութիւնը ապահով կը թուի:

Ռուսիա Վիկտորիայի գլխաւորաբար երկրին ներքին խնդիրներովը կը զբաղի ու արտաքին քաղաքական խնդիրներու քիչ տեղ կը նուիրէ: Հոգ տալու արձակը, ընդհանրապէս, բաւական մտայն է: Բայց թերթը սիրունած ու յարգուած է իր ճշգրտութեանը, անտարակուսելի պարկեշտութեանը ու հաստատ ազատասիրութեանը համար:

Անցնինք այժմ Բեդրպուրկի օրաթերթերուն: Նովոե Վրէժնի տեսակին մէջ եզակի լրագիր մըն է: Ամէն բանէ առաջ զայն յատկանշողը սա է թէ անոր տնօրէնը ու գլխաւոր աշխատակիցները ամէնքն ալ, որ եւ է կերպով, իրենց անցեալը ուրացած են: Այսպէս, Պ. Սուլօրին, արմատական խմբագիր եղած էր: Նոյնիսկ գիրք մը հեղինակած էր որ գրաւորութեան լուր կրակի տրուեցաւ: Բայց Պ. Սուլօրին չուտ հաջողութեամբ արմատական մնալով օրագրողի իր տաղանդը արդիւնաւորելու երբեք պիտի չը յաջողէր: Նոյնպէս հասկցաւ թէ Ալէքսանտր Գ. ի տիրապետութեան առաջին տարիներու ազատամտութիւնը իր վերջնականութեան կը մօտենար, հանրութիւն մը կար, ստրկութեան ջնջումով երկրին մէջ ծաւալ գտած յառաջդիմութեան ու արդարութեան գաղափարները վտարելու անհամբեր, իր ախորժակը գոհացնելու ու զարգացնելու անհամբեր հանրութիւն մը: Պ. Սուլօրին հիմնեց ուրեմն իր Նովոե Վրէժնի, թերթ մը ուր սկզբունք ըստածը գոյութիւն չունի: Իրեն ընկեր ընտրեց Պ. Պուրէշինը, ան ալ արմատական մը որ թերթին յաջողութեանը մեծապէս նպաստեց: Պ. Պուրէշին, ոչ արհամարելի միտք մը, վարպետ է մանաւանդ պատկառելի ճանչցուած բաները ազդեցնելու ու ծիծաղելի ընելու արուեստին մէջ:

Պ. Սուլօրինի թերթը, հանրութեան տեսակէտով հիմնադրուած, այժմ Ռուսիոյ ամենէն աւելի տարածուած թերթերէն է: Չայն շատ չեն սիրեր, բայց զայն սաստիկ կը կարգան:

Նովոսիյն, զոր Պ. Նոզովիչ կը հրատարակէ, պահ մը անգին յաջողութիւն ունեցաւ, Ալէքսանտր Գ. ի գահակալութեան վաղորդայնին: Ազատական թերթերու մեծամասնութիւնը խափանուեցաւ: Նովոսիյն գրեցաւ ժամանակի խստութեանը համակերպելով Բեդրպուրկի ազատական միակ մեծ օրաթերթը մնալ: Բայց քիչ մը շատ համակերպեցաւ, ու այժմ այս թերթը կը յայտնուի իբր ճշգրիտ ու համակրական, բայց բաւական մտայն թերթ մը:

Սեն-Բեդրպուրկիս Վիկտորիայի կը վարէ իշխան Ուրգուսիւն, որ Չարին մտերմութիւնը վայելելուն, կը ջանայ կէս-պաշտօնական չերեւնալ, ու կատարելապէս կը յաջողի: Լրագիրը որոշ ծրագիր չունի, կերպարանքը անստոյգ է, իրենց իմաստով իրարու տրամագծապէս ներհակ յօդուածներ անոր մէջ իրարու կը պատահին ու զիրար կը խաչաձեւեն: Բայց շատ պատուաւ ու յարգումով թերթ մըն է, մանաւանդ անոր տնօրէնին անձին պատճառաւ, որուն մասին աւելն մարդ լաւ խօսելու համակարծիք է:

Կնանկոյ մարդ բառին բովանդակ առումով, անթերի ճշնորդ մը, Ուրգուսիւն իշխանը, նաեւ գրագէտի իրական տաղանդով մըն ալ օժտուած, Ռուս օրագրագիրներու արհեստին պատիւ կը բերէ, ու անոնցմէ շատ սիրուած ու շատ յարգուած է: Համալսարանական խառնակութեանց ատեն, այս թերթին քաջասիրտ ու մտացի յօդուածները ուսանողներու ինպատկ շատ հաւնուեցան:

Ամիոփելով, ուսանական մամուլը եւրոպականին չափ զօրեղ ըլլալէ հետէ: Բայց բարեշնորհ ոյժ մըն է ան որուն հետ ընդհուպ լուրջ կերպով պիտի զբաղին: Չը նայելով հաւածանքներու, ան մեծցաւ ու տառապանքի մէջ հասուեցաւ:

Կ. ՍԱՎԻՉ

Թարգմ. «Ռուսիա» թերթէն

ՅԱՆՅԱՆՔԸ ՈՐՈՒՆ Է

Գ.

ՇԱՀԱՏԱԿՈՒԹԵԱՆ ԱՍՊԱՐԷՉ

(Շար. Ասիոյի քիւն)

Հայ Յեղ. Դաշնակցութեան ընդհանուր ժողովը տեսնելով իրենց համակիր ու բարեկամ լինելու, առաջարկեց ինչ զիս Դաշնակցական յայտարարել, և այս մասին երկու պատուիրակ նշանակեց ինչ հետ բանակցելու: Եւ պատուիրակներուն յայտնեցի իմ բանաւոր պատճառները, որոնք զիս կարգիւնին իրենց առաջարկութիւնը ընդունել, խոստանալով որ դէպի Դաշնակցութիւնը իմ համակրութիւնս ու բարեկամութիւնս շարունակեմ:

Ուրեմն 1898 ընդհանուր ժողովը շատ ցաւալի հետեւանք ունեցաւ ողորմելի վարդօյի համար որ իբր զեղծմարար մը դատապարտուեցաւ և դադարեցաւ ընդհանուր ներկայացուցիչ ըլլալէ: Բայց այդ ժողովը բարիք մը եղաւ ամբողջ Պուլկոսիոյ դոմիթէններուն և Դաշնակցականներուն համար որոնք ազատուեցան վարդօյի շահատակութենէն:

Թիֆլիսէն վերադարձիս մասագիր էի վառահ հանգիպիլ, թիւեւ անձնական գործ մը ձեռք բերելու յոյսով. մեկնելուս պահուն ինչպէս ուրիշ Դաշնակցական բարեկամներս նմանապէս և վարդօն ողջերթ տուաւ ինչ ըսելով.

«Դամիր-Ուշալիքին և Երուան. «Դին ըսէ որ թիւթին լաւ նային, «ախըր ուրիշներուն չես ըսեր թէ «թերթն մերն է. ես չուտով կուգամ»:

Բնական էր որ վարդօն շատ տխուր պիտի վերադառնար ընդհանուր ժողովէն, ով զիտէ ինչ յոյսերով գացած էր հոն և ինչ ցաւալի վիճակով կը վերադառնար:

Վարդօն չափազանց փառասէր մըն է. որոնք որ դժբաղդութիւն ունեցած են իր ներքինն իմանալու պիտի հաստատեն թէ մեր բաժնեւորը շատ ճիշդ են. այդ փառասիրութեամբ Օսմ. Պանգալի դէպքին առթիւ խոշոր ցաւ մը ունեցած է իր արտին մէջ և այդ ցաւը ցմահ չը պիտի մոռնայ:

Պանգ Օթոմանի ցոյցի պատճառութեան միջոցին ինք կը հակառակի Բ. ի նման գործիչի մը և արգելք ըլլալ կուգէ անոր Պոլիս երթալուն, միակ նպատակաւ որ ինքը երթայ: Բայց չը յաջողիր և Բ. գրեթէ գծուած Պոլիս կերթայ: Սակայն ինքն ալ կերթայ: Յայտնի է թէ վարդօյի պէս ապկար գործիչ մը ինչ կարող էր ընել հոն, քանի որ այդ ցոյցը կազմակերպողները Բարկէն Սիւնիի (որ ինք յղացած էր ծրագիրը) զնունի, Սրմէն Կարօի, Բ. ի և Հ. ի նման անձնուէր և անձնուրաց Դաշնակցականներ էին. վարդօն անոնց քով հիւլէի չափ արժէք չէր կրնար ունենալ:

Բացի Բ. ին ամէնքն ալ յանձն առած էին անձնակազմը Պանգուն մտնել կամ Սամաթիոյ մէջ գործել. լաւ է ըսել թէ, որոշած էին իրարաւ մեղմել: Բնական էր որ մեր վարդօ մարդուկը չէր ուզեր Պանգան մտնել կամ Սամաթիոյ մէջ գործել, պատճառը. Ա) մեռնել չէր ուզեր. Բ) իր նպատակն էր այդ կազմակերպութեանէն իրեն հերոսի մը անուն չիմել, առանց իր մէկ մտքը վրայ տալու:

Ա. ՇԻՏԱՆԵԱՆ

(12)

ԹԻԱՊԱՐՏԸ

ՄԱՍՆ ԵՐԿՐՈՐԴ

ԼՈՒԹԱՅԻ ԱՂԱ

Եթէ թիպարտ մը ազատէր, մեղանջած պիտի ըլլար իր պարտականութեան հանդէպ, որովհետեւ օրէնքը ոտնակոխ ըսած պիտի համարուէր... Ընդհանրապէս՝ եթէ չազատէր, անդին իր խղճը պիտի տանջէր զինքը:

Ինչ ընէր...

— Ա՛յ, ո՛ւր է տէրվիլը, կը մընջէր Լուսիի աղա ինքնիքին: Սիրտս չափազանց լեցուած է ու ես պէտք ունիմ իր սփոփանքներուն:

Ու հրատապ տենդ մը կայրէր զինքը: Չէր կրնար նստիլ, չէր կրնար հանգարտ մնալ: Իր հոգին առ լեկոծուած էր: Մըրկայոյց ամպ մը կար իր չորսդին: Կարծես թէ ինքնիքի մէջ էր:

— Ի՛նչ... թիպարտ մը փրկել... կը բացազանչէր Լուսիի աղա՝ ուսկի՛ց է այս տրամադրութիւնը, ուսկի՛ց է այս գթութիւնը... Ի՛նչ պատճառ ունիմ... միթէ՞ ոճրագործ մը չէ ան, միթէ՞

մարդկային արեանը մէջ թաթխած չէ իր ձեռքը... մէկ խօսքով՝ միթէ՞ երկրին օրինաց հանդէպ դաւաճան մը չէ...

Այս հարցումները կընէր մոլորագին մարդու մը պէս, որ ներքին անզուսպ ցաւէ մը կը գալարի ու ձայնը երթալով կը խղճուի իր մէջ: Յետոյ դահլիճին մէկ ծայրէն միւսը կերթար կուգար. պատուահանին կը մօտենար, վարագոյրը բանալով կապոյտ ու հրակէզ երկնքին կը նայէր, նորէն կը դոցէր զայն ու ձեռքը ճակտին դրած՝ կիսնար բազմոցին վրայ:

Ահա՛ այդ հակադէմ ու անագորոյն վիճակին մէջ էր, երբ ներս կը մտնէր տէրվիլը:

Լուսիի աղա չտեսաւ տէրվիլին մտնելը, հետեւաբար միեւնոյն աղետալի դրութեան մէջ խորատուղուած՝ կը մընջէր:

— Տէրվիլ, տէրվիլ, ո՛ւր ես... ո՛ւր մնացիր... եկ'ուր, եկ'ուր, որովհետեւ պէտք ունիմ ջուր սփոփանքներու...:

Տէրվիլը, որ դահլիճին մէջ կեցած էր ու մօիկ կընէր անոր խօսքերը, չկրնալով զիմանալ՝ մօտեցաւ ու պատասխանեց.

— Ի՛նչ կայ, պէ՛յս, ի՛նչ կուգես... անա՛ հոս եմ:

Լուսիի աղա իր տենդաւառ աչքերը վեր վերցուց ու բացազանչեց.

— Դուն հո՞ս ես:

— Այո՛:

— Երբ եկար:

— Հիմա:

— Նստի՛ր ուրեմն:

— Պիտի նստիմ, պէ՛յս... բայց ի՛նչ եղած է քեզի:

— Ո՛հ, տէրվիլ, կը տառապի՛մ...

— Դո՛ւն:

— Այո՛, ես:

— Պատճառը:

— Որովհետեւ պաշտօնս կը ծանրանայ խղճիս վրայ:

— Ինչպէ՞ս:

— Ըսել կուգեմ թէ գիտակցութիւնը կը խղճէ զիս:

— Գիտակցութիւնը կը խղճէ՞ քեզ:

Այո՛, անպայման կերպով:

— Չեմ հասկնար, պէ՛յս, ի՛նչու ատանկ անորոշ բացատրութիւններ կուտար:

Լուսիի աղա ժպտեցաւ... բայց այդ ժպտը դառնութեան ու ցաւի մը անբացատրելի փղձկունքէն էր:

— Երկու օր առաջ չխոստացայ քեզի թիպարտի մը ազատութիւնը:

— Ինչի՞... ընդհանրեց տէրվիլը:

— Այո՛:

— Ո՛հ, պէ՛յս, յիշէ՛ որ Աստուծոյ խոստացար...

— Իրա՛ւ է... բայց ի՛նչ ընեմ:

— Աստուծոյ ձայնը մի՛ խղճեր:

— Ոճրագործ մը աղաւտեմ:

— Չէ՞ որ ոճիրին պարագաները պարզուած են:

— Ոճիրը չարագարանար, տէրվիլ, չէ:

— Դիտեմ... բայց ոճիրներ կան որ անիրաւութեան մը դէմ հարուածներ են, պէ՛յս: Ի՛նչու կը

Որովհետեւ ինքը չաւ գիտէր որ Պանգաւն մանողները և Սամաթիոյ մէջ գործողները շօյրն ալ պիտի մեռնին . ուստի վարդօն հոն գործ չունէր . եթէ մեռնէր այլեւս ո՛ւր պիտի գտնէր փափուկ բազմոցը ուրուն վրայ ընկողմացած ձրի հերոս . . . կոչուէր :

Վարդօն իր կարծիքին մէջ սխալ լիցաւ , ալ առիթը ձեռքէն փախած էր . որովհետեւ Պանգաւն մտնողները բացի անմոռանալի նահատակ Բաբէկէն Սիւնիէն ու Գնու . նիէն ումէնքն ալ գուրս հանուեցան «ուօք փառօք» . և «Պանգաւի հերոս»ներ տիրապետող արտասահման եկան : Ահա այդ օրը Վարդօն կը սկսի մագերէ փետտել խորունկ հաւաքներով փափուկ բազմոցին վրայ քսուել , «ա՛խ ես ինչո՞ւ չը մտայ Պանգաւն , չէ որ ես ալ ողջ պիտի ազատիմ եղեր , հե . ըստ պիտի ըլլայի էլի՛ . . . » ըսե . լով :

Ձրի հերոսանալու այս կրակը չը պիտի մարի անոր սրտին մէջ , և որոնք որ դժբաղդութիւն պիտի ունենան իրեն վնջի շունչի ատեն քովը գտնուելու պիտի լսեն իր վերջի հաւաքները ինչո՞ւ «Պան . . . գաւն . . . չը . . . մ . . . տայ հեր . . . հե . . . ըստ . . . »

Պանգաւի դէպքէն ի վեր Վարդօն անհաշտ ու նախանձորգ թըշնամի մըն է Պանգաւի հերոսներէն քանիննուն , այն միակ պատճառաւ որ կուզէր այդ անձնուէր հե . ըստներու նահատակուելէն հերոսութեան խոշոր պատառ մը խլել , ինքզինքը կազմակերպող ձեւացնելով :

Ինչպէս ըսինք Վարդօն խիստ ցաւալի վիճակով մը կը վերադառնար :

Նար թիֆլիսէն , ընդհանուր ժողովոյ որոշումն անփոփոխ և վճիռն անողոք էր . ընդհանուր ներկայացուցիչ ըլլալէ դադարած էր , այդ դիմակով ալ չէր կրնար շահատակել : Իր միակ միջոցն մնացած էր կերպով մը գծուելի Պ. Գամբեր Արշաւիրի և Երուսաղէմ Սրմաթէշ խանիւնի հետ և այդպէսով Շաք ժողովը բոլորովին իր տրամադրութեան տակ առնել , իր խմբագրութեամբ հրատարակել և անոր միջոցաւ իր անշահ կաշին քարշտայ :

Վարդօն տարիննրով ամբողջ Պուլկարիոյ հայ գաղթականութիւնը շահագործեց , ամբողջ Պուլկարիոյ մէջ գտնուած գոմիթէններու և խումբերու վատահոլութիւնը չորսչօր գործածեց , Յեղափոխական անուան տակը ամբողջ Պուլկարիա իր շահատակութեան վայր դարձուց . այդ քանի տարուան վարած կեանքը՝ ըրած չաւայ ծախքերը և զեղխութիւնները ինչո՞վ եղան , որո՞ւ դրամով . խեղճ թըշնուա գաղթական հայոց : Մենք զանց կընենք և թուելու արժանի չենք սեպեր այդ տխուր տղայի ըրած ուրիշ կարգ մը յորդորներ . ներք և սրկալաշորիսները :

Վարդօններ որ Յեղափոխական ասպարէզը լոկ իրենց շահատակութեանց վայր կընտրեն , ժողովուրդն որ ոչխարամտութեամբ կը շահագործուի : Յանցանքը որո՞ւն է :

3. Կ. ՃԱՆԿԻՒԼԵԱՆ

(Շարունակելի)

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Բիզանդիոնի մէջ կը կարդանք .

«Սոսյ կաթողիկոսական Տեղապահ Տ. Կիրակոս Եպս. Ս. Պատրիարք Հօր զրկած պաշտօնագրով մը շնորհակալութիւն յայտնեց է Կիլիկիոյ կաթողիկ. ընտրութեան ձեռնարկած ըլլալուն համար : Տ. Կիրակոս Սրբազան այս առիթի խնդրած է Ս. Պատրիարքէն և Կեդրոնական վարչութեան որ կարելի եղածին չափ հոգ տարուի ընտրելեաց ցանկի պատրաստութեան , և անոր մէջ այնպիսի և կեղեցականներ նշանակուին , որ չըլլայ թէ յետոյ հրաժարելով Կիլիկիոյ Աթոռին ժամանակ մը ևս թափուր մնալուն պատճառ ըլլան : Ս. Պատրիարք Հայրն ի պատասխանի գրեց թէ Պատրիարք և Կեդրոնական վարչութիւն ո՛ր եւ ընտրելի չունին , և թէ Ատանայի մէջ գումարուած Պատգամաւորաց Ժողովոյ կիյնայ կարող և միանգամայն նոյն պաշտօնն ընդունելու յօժար եկեղեցականներէ կազմել ընտրելեաց ցուցակն , որպէս զի ընտրելին ընդ փոյթ բազմի Կիլիկիոյ կաթողիկոսական Աթոռը , որ բոլոր Ազգին միակ բաղձանքն է :»

—Արմէնիա Զմիռնիոյ դրամաշորթներու մասին հետեւեալը գրած է .

«Զմիռնի մէջ ձերբակալուելու է Արաշամեան անուն երիտասարդ մը որ սպանական նամակներով դրամ կը շորթէ եղեր հայ հարուստներէն յեղափոխական գործին առնուով : Յիշեալը յայտարարեց թէ ինք հայ յեղափոխական ընկերութեան մը պատուիրակն է և ամերիկեան երկրացի : Ատոր վրայ Զմիռնի ամերիկեան ընդհանուր

հիւպատոսը միջամտեց և գործը հեռագրեց է Կ. Պոլիս իր դեսպանին : Արաշամեանի ամերիկեան երկրացիութեան մասին խնդիր ծագեց և ստուգութեան կարօտ համարուել է : Կըսուի թէ Արաշամեան շատ Հայերի անուններ մատներ է իբրեւ յեղափոխականներ» :

Այս առիթիւ Հայ Հանդէս կըսէ թէ Արաշամեանի դրամաշորթութիւնը պարզապէս անհասկանալի բարեբախտութիւն մը ըլլալու է . և կը յաւելու «երկու կուսակցութիւններն ալ վերջ դրած էին բռնի դրամ . հաւաքելու դրութեան» : Բայց մենք կը կասկածինք թէ Յիլիպէի մէջ այդ բանը ընել փափաքող խմբակը Զմիռնիոյ մէջ ալ ըրած կրնայ ըլլար :

Հայ Հանդէս կը յարէ . «Արգարեւ կը պատահին պարագաներ ուր անմիջական հարկը զգալի կընէ բացառիկ տնօրէնութեանց պէտքը : Յանկարծական կուռի մը ծագման պահուն է որ Կուսակցութիւնները կրնան պարտաւորուիլ հարկ դնելու , վասն զի նիւթագէտ ժամանակ չեն ունենար կամաւոր հանգանակութեան : Այժմ աղքատ այդպիսի պարագաներու հանդէպ չը գտնուիր : Կուսակցութիւններն ալ քանի մը տարուան ժամանակամիջոցի մէջ ատեն ունեցան նախահոգն ըլլալու , ո՛ր է պատահականութեան համար (*) : Պէտք է դրամ առնել հանրային համակրանքը ու վատահոլութիւնը գրաւել :

(*) Տ. Արիթարի այս խօսքէն կը հետեւի թէ ինք վեր . Հնչակեան կեդրոնէն քաջուած ատենը Կուսակցութեան գանձարանին մէջ բաւական պահեստի դրամ ձգած էր : Արդեօք ճշմարիտ է :

Դիս . իմք .

սպաննեա գաղանը , ի՞նչու կը սպաննեն օձը . . . չէ՞ որ պարտականութիւնդ է , որպէս զի տկարներու կեանքը ապահովես :

Լուծիքի աղա չպատասխանեց : Մեքենաբար դահլիճին դուռը բացաւ ու պոռաց .

— Ո՞վ կայ դուրսը :

— Ե՛ս , տէր իմ , մրմնջեց սեւ կերպարանքով արագ մը :

— Գնա՛ Զէրին ըսէ որ խօսած կոչուած թիւ պարտը հաստեղ բերէ :

Արագը մեկնեցաւ :

Տէրվիլը լուռ ու մունջ եղանակով մը բազմոցին վրայ նստեցաւ ու սպասեց :

Քառորդէ մը ետքը Վանական ներս մտաւ արագ պին առաջնորդութեամբ :

— Երբ ազատեմ քեզ , խօսա՛ , մրմնջեց Լուծիքի աղա՛ անոր կերպարանքին վրայ իր աչքերը սեւեւեւելով , ո՛ւր կուգես երթալ :

— Հայրենի՛ք . . . թոթովեց Վանական :

— Հայրենի՛ք :

— Այո՛ :

— Շատ հեռո՞ւ է քու հայրենիքը :

— Ո՛հ , պարոն թիւրքապետ , կարօտով լեցուած մարդու աչքին հեռաւորութիւնը չերեւիր :

— Ո՞վ ունիս այնտեղ :

— Աղբակներ . . .

Լուծիքի աղա օտքի ելաւ ու Վանականին մօտեւնալով ըսաւ .

— Գնա՛ , խօսա՛ , Աստուած քեզի հետ . . . գնա՛ , բայց սրտի ու խղճի մարդ եղի՛ր : Միեւնոյն ատեն

շնորհակալ եղի՛ր քարի տէրվիլի մը , որ պատճառ եղաւ քու փրկութեանդ :

Վանական զողջալով մօտեցաւ Լուծիքի աղային , յարգալից շաբօնով մը ըրաւ ու մրմնջեց .

— Ո՛հ , երախտապարտ եմ ձեզ , պարոն թիւրքապետ :

Յետոյ տէրվիլին ալ նայեցաւ . . . ու միայն նայուածք մը բաւական եղաւ ամեն բան հասկնելու :

Լուծիքի աղա ներս կանչեց սպասաւորը եւ պատուիրեց անոր որ մաքուր հագուստ մը տայ խօսակցին :

Այսպէս , չորս տարի ետքը , Վանական կազատուէր :

ՏԻՆԻՆ ԲՈՂԱՅԻՆ ՏՈՒՆԸ

Լուսիս եւ Լալեղար երկու ամիսներէ ի վեր տիկին Բողային տունը կը բնակէին :

Տիկին Բողա բարի ու տարիքն առած կին մըն էր : Չափազանց հիւրասէր ըլլալով , հոգեւոյն չափ կը օրէր իր երկու հիւրերը : Մանաւանդ որ միշտակ էր աշխարհքի վրայ :

Օր մը բարի պառաւը բացակայ էր տունէն : Լուսիս եւ Լալեղար պատուհանը նստած կը խօսէին : Յանկարծ տեսան տէրվիլը , որ փողոցէն կանցնէր արագ արագ քալելով :

Լուսիս ճիչ մը ըրաւ , զոր տէրվիլը լսեց ու նստեցաւ :

(Շարունակելի)

լով, Երբ ժողովուրդը կուսակցու-
թիւնները սիրէ ու յաջգէ, անոնց
զբաւ պիտի չը պահար» :

— Մատենի վարժապետը Շու-
լայի ուսուցիչ կարգել ջանացող-
ներու մասին գրուելիքը՝ տեղու
անձկութեան պատճառաւ, յետա-
ձգեցինք :

 Ապօնէի քիւնդին պիտի
բեկիսի կազմէս պետէի ինչ
տեղանքի քեզս օրունդը :

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹԸ ԲՕԼԻԹԻԳԻՅԷ

Թ Ի Ի Ր Ք Ի Ա

Եթէ միշտ հաշտեալ, կէօղերի
ալի վէ եկմիս յաջողութեամբ միւս-
թաճ, ֆոգիւր վէ սեփիլ պիտի Գա-
լիսէրի՝ շունուն պունըն իսնէսինէ
միւրաճաթիւն եօլ խարճըղընը
թէտարիք իտուպ, կէչէն բէրչէն
պէ կիւնիւ մէկէքէթինէ կիթմէք
իչիւն վարնատան վարձար րազիպ
օլմուշ տը : Պիչարէ Սթանպուլ
չըգմասընտա, բօլիսէրտէն թու-
թուլուպ տօղրու մահպուհանէյէ
կէթիւրիւրիւր : վէ պէչ կիւն պի-
լա իսթիւմիւս մահպուս գալտըգ-
տան սօնրա, թէքար վարնայա
կէչէն վարձարէ կերի եօլմուշընը :
Խիւրք բօլիսէր մէրգուլ ֆազի-
լին քէսէլինտէ պուլընան եօլ
խարճըղընը տախի գարմայա ու-
նուտաղլար : Պիչարէ թալէյհիւ
խարճէլիւրէ չըգմաք իչիւն գալըգ-
էնէրիքէն՝ կէօղերի կէօրմէք օղտը-
ղը սէպէպլէ՝ տէնիւր տէ տիւչէր :
Ֆազաթ գուրթարընը, վէ պիթափ
ու պիվայէ հալտէ իսքէլէյէ նազլ
օլընը :

Իշթէ՝ 70 եաշընտա պիտի կէօղ-
սիւրէ գարչը պուլ զատտարընը,
չու մէրհամէթսիւրիւր Սուլթան Հա-
միտին հէնի վատարընտան, Օր-
մանեան իսթիֆասընը կէրի ալ-
տըգտան վէ էրմէնի միլլէթինին
սէտազաթընա քէֆալէթ իտիտիւր-
տէն սօնրա իճրա օլընըյօր :

— Պէկրատտան էպրոքա ճէրի-
տէլէրինէ քէչիտէ օլընան պիտի թէ-
լէկրաֆա կէօրէ, Սըրպ հիւքիւմէ-
թի՝ համի տէվլէթլէրին իճազէթ
վէ հիւմայէսինի էլտէ իտէլէք, էս-
կի-Սերպիտաթի խըրտախալարըն
թէհէմմիւլ օլընմազ հալինէ նիհա-
յէթ վէրմէք իչիւն՝ մէքքիւր վի-
լայէթէ պիտի թազըմ իսլահաթ իճ-
րա իտիլմէսինի պիտի նօթա իլէ
Պապը Ալիտէն թալէպ իթմիշ Խիւր :
Պու իսլահաթտան պաշընտա շուն-
լար տըր, 1879 տա նէշը օլընան
թանգիւմաթ մուճիպ, ումում էհա-
լինին պիլա իսթիսնա՝ միւսապաթէն
հուգուգը թէմին օլընաճաղը իւզ-
րէ՝ Արնապուլար կիպի խրիսթիան
էհալիյէ տախի սիւհա թաշըմայա
մէզուհիլէթ վէրիւմէսի. հիւքիւմէթ
իտարէսինէ վէ մէքթէպլէրէ մալս :

սուս իսլահաթ. շիւմի ալինէն ա-
լընան վէրկիլէրին նազըտ ագճէյէ
թահալիլ օլընմասը. վէ նիհայէթ
մուհաֆըզ թիւրք աքէրլէրին եր-
լէրինէ Արնապուլար աքէրլէրին եր-
մէսի, զիւրա իսթիլալ զուհուրինտէ
եէրիլի աքէրլէր Արնապուլարըն
թարաֆընը թուլմազտա օլուպ,
ասալիշի մուհաֆաղա իտէճէք եէր
տէ խրիսթիանլար թէքքիլիլ իթ-
մէքտէ իտիլէր :

— Մարտան կէլէնլէր իչիւն 15
կիւն գարանթինա էմր իտէն Սուլ-
թանըն իրատէսինէ գարչը սրհհի-
լէ գօմիսթիւնէ էճիւպի աղալար
բրօթէլթ իտուպ, էլիլէրին տրգ
գալթընը տալէթ իթմիշլէր :

— Պիտի թէլէկրաֆա պիտի
Սթանպուլտա պուլ չարչապա կիւ-
նիւ եուլմուրաք խաթաթաղընա
պիտի իչիւն թուլմուշ օլուպ,
խաթաթահանէյէ նազլ իտիլմիշ տիւր :

ԿԱՎԱՍՏԻԱ ՄՈՒՀԱՃԻՐԼԷՐԻ
Պաթուկտան Օգոստոս 23 թա-
րիսի խուսուսի պիտի մէքթուպտա
իչար օլընտըղընա պիտի, կիւլ
կասիտա պուլընան վէ բուս թա-
պաղըղընը գապուլ իթմէյէն էր-
մէնի մուհաճիլէրին հիւքիւմէթ
Ղարսա եօլմադտա օլուպ, օրա-
տան մէկէքթէթլէրինէ կիթմէլէրինի
էմր իթմիշ տիւր : Հալպուքի թիւրք
հիւքիւմէթի սինօրտան էրմէնիլէ-
րի իչիւրի գապուլ իթմէթիկինտէն
նաչի, սէփիլ միլլէթտաշարըմը
պիտի գաթ տահա բէրիչանիլէթ
տիւչար օլմագտա ըլըլար : Պաղը-
լարը մահէլին թիւրք գօնտղուշնա
միւրաճաթիւ վաթանլարընա ալ-
տէթ իթմէյէ պիտի չարէ պուլմա-
սընը բէճա իթմէլէրինտէ, գօնտ-
լուս՝ «պու ալըն իսթմալընտը վա-
թանընղա կիթմէյէ մէզուհիլէթ
վէրիլէճէք զանն իտէյօրըմ» տէմիշ
տիւր :

ՏԱԽԻԼԻՅԷ

Մաքէթնիա գօմիթէսի բէյիս.
լէրինտէն Մ. Պօրիս Սարաֆուլէ.
նէպի բասաթօրթը իլէ էվրոբայա
կիտէր իքէն Սերպիտանըն Նիշ
սթանիսթընտա պիտի խաթիլտէն
թանըլուպ տէյրտէթ օլընմըշ տըր :
— Սօպրանիէնին էքսիլ օլան
աղալարըն իսթիլապաթը պուբա-
զար կիւնիւ իճրա օլընմըշ տըր :
Հիւքիւմէթ թարաֆտարըն գա-
զանմըշլար :

— Էճնէպի ճէրիտէլէրին հազ-
տըղարընա պիտի, վիւքէլալէ.
իսի Մ. Տանէվ Սօպրատիտէ էք-
սէրիլէթինի թազվիլէ իթմէք ի-
չիւն, Սթօյիլիսթիլէրտէն պաղը
զէվաթը միսիսթըն նասպ իտէճէք
իտի. Ֆազաթ Ամալի Պաղիար
պուլ հալմաթիսի էսասըզ կէօս-
թէրմէքլէ պէրապէր, Սօպրանիէտէ
Յանքուլիսթիլէրին լաղըմ օլտըղը
գատար էքսէրիլէթի պուլընտը-
ղընը պիտի իտէյօր :

ՄԻԻԹԷՆԷՎԻԹԷ

Սպանիան Մալաղա շէհրինտէ
պիտի զապթիլէ նալէհան աղընը
գաշըմըշ օլտար, թիւքէնիլինի
էքուպ 7 աքէր էօլտիւրաթիւ
վէ 5 քիչի կարէլէտի. Տիլէր
գապթիլիլէր տէվլէ՝ էճիւրի գապթ
իթմէք իչիւն տըր էօլտիւրմէքտէն
պաշգա չարէ պուլմաթարըն :

— Բուսիանըն Բէթրօքով վի-
լայէթինտէ Եահուտիլէրէ գարչը
չըգմըշ օլան իսթիլալըն միւսէպ-
պիպի թէքար Եահուտիլէր օլ-
մուշ տըր : Պուշար օլֆազ իր
սէպէպլէ պիտի քէօլիլի տէօկէր
լէր քէօլիլ «Իմաթա» պաղըր-
մա ընտա իչիւն Բուլար եէթիլուպ
Եահուտիլէրին տիւքեանլարընը
հաղմայա վէրիլէր, իչիւն մէնի
իթմէք վէ տաղըմաք իչիւն գօ-
շան բօլիս մէմուլարընա գարչը
թաշ վէ սօթա իսթիլալ օլընըր :
Պուշու իւղէրինէ աքէր եէթի-
չիւր, էհալի աքէրլէրէ գարչը
տախի թաշ աթմայա ճէսարէթ
իթմէսինտէ, աքէրլէր աթէչ ի-
տէրլէր. իքի քիչի էօլիւր, պէչի
հարէլէնիլ վէ տիլէրլէրի տաղը-
լըր :

— Բարիգտէ Ֆրանսա-միլի
պանգաթընտան 200.000 ֆրանք
չալընմըշ տըր : Եանի հէր պիտի.
տէ պիտի Նարօլին ալթուս պու-
լընան 10 թօրպա սըրգաթ օլըն
մըշ տըր : մահիլ խըրսըղար էյէ
կէմէմիշ :

— Աճէմիստան Շահը 15 կիւն
գատար Բարիլին հէր թարաֆընը
կէգտիքտէն սօնրա, նիհայէթ էվ-
վէլէրի կիւն Բուսիայա կիթմէք
իչիւն եօլա չըգուպ, Պէրլինտէ
գալմագսըղըն կէչմիշ տիւր. ֆա-
զաթ Պէրլին սթանիսթընտա իմ-
բէրաթօր վիլհէլմէ վէքեալէթէն
պիտի աղըղատէ Շահա իսթիլալ
կիթմիշ վէ պիտազ կէօրիւմիւշ
տիւր :

— Պօէր ժէնէրալարը լօնտրա-
տա ինկիլիզ հիւքիւմէթինտէն մէ-
մուլ իթտիլէրի մուլմէլէթի պու-
լալմագսըղարընտան, ֆազիլ վէ
սէփիլ տիւլմիւշ օլան միլլէթտաշ-
լարընա իտէն թօրմադ իչիւն
էվրոբա միւսալիլէրի կէգմէյէ գա-
րար վէրմիշլէր տիւր. Ֆազաթ
տէվլէթլէրտէն պաղըսը, Պօէր ժէ-
նէրալարըն նուլթ իրատ իթմէ-
լէրինէ միւսատէն վէրմէյէճէքլէր,
զիւրա ինկիլիլէրայա գարչը էհա
լինին նիւմայիլաթընա սէպէպի-
լէթ վէրմէք իսթմէյօրլար :

ժէնէրալար թրանսպալա ալ-
տէթլէրինտէն էվլէլ Մ. Չէմպըր-
լէն իլէ պիտի տէֆա տահա կէօ-
րիւմէք թէքլիլ իթմիշլէր տիւր :

— Մ. Ամբրիկատա Ուաշինկթըն
վիլայէթինտէ օրմանլար հանմըշ օ-
լուպ, բէք չօգ ինտան տախի թէ-
լէֆ օլմուշ տըր : Սեպտեմբեր 16 յա
գատար 38 ինտան լաշէսի չըգարը-
մըշ. հահա չօգ բէչպէրլէր զալիպ
տըրլար :

ՏՕԲԹ. ՍԹ. Թ. ԲՕԲՕԼ

Էպէլիքտէ վէ Երթէք վէ գատընա-
րըն ալէաթը թէնսիւլիլէյէ տալիւր
(ճննդակալի գարձարանաց) տախիլ վէ
խարիճի իլլէթլէրի շիթտալիլէ սրէ-
սիւլիս պիտի թապիպ օլուպ : Մօն-
թէլիտանը Տարիլիլիսընտան Պուլ-
սօն նալ պիտի իսթիլալ իսթիլալ
նալիլ օլմուշ տըր :

Շէհրիլիլալէ միւլթէլէրին թապիպի
միւսալիլէյէ էլիլէվմ Չար Պօրիս սօթա-
ղընտա Տիւլալէք-Չէլմէյէ գարչը 807
նօմէրօլը խանէյէ նազլ օլընմըշ տըր :
Բազար կիւնլէրի ֆուգարալարը մէճ-
ճանէն թէտալիլ իտէճէք տիւր : 1-2

ԹԻԻՃՃԱՐԻՅԷ

ՎԱՌՆԱ, 7 Սեպտեմբեր
ՉԱԽԻԼԻՅԷ

ՊՈՒՀԱՍՏ	
Վալիս Լիպ. 57-58 հքթ. 8.50/ 9.20	
Արապա լիպ. 53-62 հքթ. 7.20/ 10.20	
ԱՐԲԱ	
Վալիս 100 քիւր 9.10/ 9.20	
Արապա 45-50 լիպ. հքթ. 5.20/ 5.80	
ՉԱՎՍԱՐ	
Վալիս 53-54 լիպ. 6.80/ 6.90	
Արապա 7.- / 7.20	
ԲԱՐԻՅԱ, 100 քիւր 19.20/ 19.30	
ՅԱՍՈՒԼԻԱ, 100 քիւր 14.- / 19.-	
ԵՆԻԼԱՅ	
Վալիս 100 քիւր 10.- / 10.20	
Արապա հէքթ. 5.20/ 5.60	
Կիւնտէ 700-800 արապա վէ 25-30	
Վալիս կէլմէքտէ տիւր :	
Վալիս մուլմէլէսի ալթուս ֆը- րանքլէ, արապա կիւմիլլէ, նար- լէտն 21 ֆրանք :	

ԲԱՄՈՒԴ

Վարնա մաղաղալարընտա իւլիք սալ- թըլարըն :	
Ինկիլիլ իւլիլի Ն. 8-14 9.15	
» » Ն. 18-24 12.20	
Եէրլի իւլիլ Ն. 8-14 9.60	
Աթըլըն բալուք հօղա 1.80	
Բալուք ֆիլաթարըն Եիւքէլմէք- տէ տիւր :	

ՊԱԳԱԼԻԹԷ

Վարնա բիւցասընտա պաղալիլէ մալլէրին պու կիւնիլ ֆիլաթըն, ալ- թուս ֆրանք իլէ :	
ԳԱՎԷ 1.05/ 1.80	
Շէֆէր Նէմէք 52	
» (Բէմէ) սանտըք 28.40	
Բիւրիւճ ճարն չուլալըն եօգ - -	
» Ֆիլիպէ » 32.- / 34.-	
» Ինկիլիլ » 26.-	
» Բիւլիլ » 52.-	
ԿԱՉ Սանտըք 6.90	
Չէթիւն ԵԱՂԷ քիւր - .80/ -.95	
ԵՆԻՄՈՒՐԹԱ 100 տալտ 5.20/ 5.40	
ԳՈՒՐՈՒ ԻԻՉԻԻՄ - .30	

ՍԱՐԱՅԻԹԷ

Նարուլէն 20.55 ֆրանք	
Օսմ. լիւրսը 22.80 ալթուս ֆրանք	

ԹԱՏՐՈՆ ՍԱՆԹՐԱԼ

Այս գիւրի պիտի ներկայացուի Կ
ԼԻՐԱ խմբին կողմէ ի նպաստ Պ.
Եօրիկ Տալէլիի առաջին անգամ ըլ-
լալով «Արքայալիլին եւ Դոնիլը» կամ
«Ստանանիւրու պատմագրութիւն» եղբերգ
5 արար :
«Մեռելներ ելէք ողջեր կերէք»
ծիծաղալար գալընտ 2 արար :
Երթ եւ ՊԱՐԵՐԳ Տիլիլ Լիլալի
եւ Պ. Ղարուֆալիլի կողմէ :

Одговорникъ Н. Драгулевъ
Печ. на Хр. Н. Войниковъ—Варна